

Posudek oponenta na diplomovou práci Michala Zourka *Sovětská politika v Latinské Americe v letech 1917-1970: případ Chile*

Práce kolegy Zourka je v každém případě prací neobvyklou. Nejenže vychází ze značného množství odborné literatury, ale je rovněž založena na vlastním archivním bádání ve vzdálené zemi. Práce nejen pokrývá rozsáhlý časový úsek, ale i spektrem diskutovaných témat je vskutku široce rozkročená: je třeba říci a předznamenat tak hlavní námitku posudku, že to spolu s absencí jasné struktury práce vede k tomu, že potenciál, který práce tematicky i s ohledem na využitý materiál měla, nebyl plně využit.

Sledované období, pokrývající několik podstatně odlišných etap ve vývoji všech sledovaných subjektů (sovětské Rusko respektive SSSR, Chile i tamní levice), je ve skutečnosti pouhým prologem k období, kdy se chilská levice a potažmo její vztahy k SSSR staly klíčovým tématem mezinárodního významu (práce končí nástupem Allendeho k moci). Autor na relativně rozsáhlém materiálu sleduje proměny svých témat – zakládání komunistických stran v Latinské Americe a přední postavení té chilské, proměny v chilském politickém systému, stalinizaci chilské komunistické strany, taktickou podporu Gabriela Gonzálese Videli, ilegalitu komunistické strany, vznik druhého centra inspirace pro latinoamerický levicový radikalismus v revoluční Kubě. Sleduje rovněž proměňování postojů k Latinské Americe a k Chile ze strany SSSR, za jejichž konstantu můžeme přes všechny odlišnosti označit, že byly vždy rezervovanější, než by patrně drtivá většina latinoamerických komunistů očekávala a chtěla.

Autor prostudoval značné množství literatury a vybral si velmi zajímavé téma, které dokázal adekvátně pokrýt po stránce shromážděné materie. Poněkud problematičtější je ovšem uchopení tématu. Autor sice pracuje s ne zcela zanedbatelným množstvím teoretické literatury (zejména z klasické komparativní politologie – Rokkan, Lipset, Duverger či Shapiro – ale pracuje i s Mannheimem či dokonce Scrutonem), ta se ovšem objevuje spíše jaksí „poděl“ historického výkladu. Představuje někdy spíše postupně doplňované vysvětlivky než zdroj pro výstavbu práce, často navíc vysvětlivky velmi sporné (srv. poznámku na s. 45-6, kde je pojem „doktrína“ ve smyslu souvislého zdůvodnění aktuální politické orientace zaměněn s mnohem obecnějším pojmem „ideologie“). Teorie, ale ani žádná předběžná historická úvaha není použita k tomu, aby pro práci vygenerovala nějakou zajímavou jednotlivou výzkumnou otázku – v důsledku toho je ale většina jeho práce více popisem než analýzou, více poněkud pozitivistickou historií než společenskou vědou.

S tím souvisí i problematická struktura práce, již signalizuje už informačně přetížený úvod, který selhává v úkolu jasněji zarámovat text. Ten je rozdělena do všeho všudy dvou kapitol (podle časových úseků), z nichž každá má dvě části (na sovětsko-latinskoamerický kontext a situaci v Chile). Takové rozčlenění vlastně ani neumožňuje rozvinout jinou linii než převážně popisnou. Popis je navíc poněkud nevyvážený; ač autor prostudoval, jak již bylo zmíněno, velké množství odborné literatury, celé popisné odstavce o moderní historii Chile plynou bez jediného odkazu nebo pouze s odkazy na zdroje několika málo dílčích informací z jejich celkové sumy.

Jakkoli je tedy práce velmi zajímavá a slibná svým tématem, zpracování nicméně není prosto závažných problémů. Proto navrhuji známku velmi dobře.

Ondřej Slačálek